

Робоча програма навчальної дисципліни (силабус)

Назва курсу	Актуальні проблеми теорії держави і права
Рівень вищої освіти	Третій
Галузь знань	08 «Право»
Спеціальність	081 «Право»
Освітня програма	Доктор філософії
Статус дисципліни	Вибіркова
Форма здобуття освіти	Очна (денна), заочна
Обсяг дисципліни	3 кредити
Мова викладання	Українська
Викладач (-і)	Скоморовський Віталій Богданович
Профайл викладача (-ів)	https://www.krok.edu.ua/ua/pro-krok/spivrobotniki/skomorovskij-vitalij-bogdanovich
Контактний телефон	(+38 044) 455-57-13
E-mail	SkomorovskyVB@krok.edu.ua
Консультації	Онлайн консультації: кожної п'ятниці з 16.25 по 17.45. https://teams.microsoft.com/l/meetup-join/19%3ameeting_NzBjNmJlYzgtYTc1Yy00MTA4LWI1MjktMzZkMDdkNjQyNTkz%40thread.v2/0?context=%7b%22Tid%22%3a%22cf94ad9d-2983-43f5-9909-722602ea2165%22%2c%22Oid%22%3a%22623fddbd-34b6-4ffa-9ad3-e01ef65f1aa3%22%7d

1. Коротка анотація до курсу.

Дисципліна «Актуальні проблеми теорії держави і права» входить до переліку вибірових дисциплін з навчання аспіранта за спеціальністю «Право». Дисципліна має на меті висвітлити феномен права з точки зору зміни світоглядних орієнтирів, акцентуючи увагу на загальнолюдських проблемах та ідеалах, загальновизнаних гуманістичних ідеях.

Мета і завдання курсу – сформувати у здобувачів загальнонауковий світогляд, знання про державу і право, юридичну компаративістику та правові системи сучасного світу. Держава і правове життя суспільства є невід'ємними соціальними явищами, і майбутній доктор філософії повинен мати глибоке уявлення про основні та загальні закономірності розвитку, функції держави і права, правові системи в діалектичному взаємозв'язку, щоб активно використовувати отримані знання в майбутній професійній діяльності. Як відомо, через правову систему та її елементи позитивне право пов'язане з державою, її інститутами та всією політичною структурою кожного суспільства.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен **знати** понятійно-категоріальний апарат та методологічні підходи до вивчення державно-правових явищ, юридичні концепції та теоретичні положення, що дають змогу здійснювати функціональні повноваження в юридичному середовищі, **уміти** надавати об'єктивну оцінку правових явищ на основі порівняльного аналізу, розуміти сутність і тенденції розвитку сучасних політико-правових доктрин та державотворчих процесів, застосовувати понятійно-категоріальний апарат юридичної науки для вирішення правових проблем, використати теоретичні знання політико-правових концепцій для високопрофесійного виконання професійних обов'язків.

2. Результати навчання

ІК Здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми у галузі права професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, застосовувати методологію наукової та педагогічної діяльності, а також проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

Загальні компетентності

ЗК01. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК02. Здатність розробляти наукові проекти та управляти ними

Спеціальні (фахові) компетентності

СК02. Здатність застосовувати методи правового і міждисциплінарного дослідження, виявляти їх евристичні можливості та межі, використовувати релевантний дослідницький інструментарій.

СК03. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у вищій освіті та проєктах правничої освіти у системі освіти дорослих.

СК04. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми дослідницького характеру у сфері права та забезпечувати якість виконуваних досліджень; дотримання права інтелектуальної власності та стандартів академічної доброчесності

СК07. Здатність виявляти нові інституційні етичні виклики та етичні виклики в житті суспільства і пропонувати для них правові механізми розв'язання.

Результати навчання

РН01. Мати передові концептуальні та методологічні знання у сфері права і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень, отримання нових знань та здійснення інновацій.

РН02. Вільно презентувати та обговорювати з фахівцями і нефахівцями результати досліджень, наукові та прикладні проблеми права державною та іноземною мовами, оприлюднювати результати досліджень у наукових публікаціях у провідних наукових виданнях.

РН03. Застосовувати у фаховій діяльності знання та розуміння системи права, історії світової та української правової думки, сучасної правової доктрини, а також основних напрямів та провідних тенденцій у розвитку права.

РН05. Планувати і виконувати теоретичні та прикладні дослідження з права та дотичних міждисциплінарних напрямів з використанням сучасного наукового інструментарію, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу передових концептуальних і методологічних знань щодо досліджуваної проблеми з дотриманням стандартів академічної та професійної етики.

РН06. Розуміти загальні принципи та методи юридичної науки, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері права та у викладацькій практиці.

РН07. Застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення, аналізу й збереження даних та інформації, статистичні методи аналізу даних великого обсягу та складної структури, спеціалізовані програмне забезпечення, бази даних та інформаційні системи у науковій, викладацькій, правотворчій та правозастосовній діяльності.

3. Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин		
	денна	заочна	дистанційна
Загальна кількість годин, кредитів / форманавчання			
лекції	14	14	-
семінарські заняття / практичні / лабораторні	16	16	-
підсумковий контроль	30	30	-
самостійна робота	30	30	-

4. Пререквізити – Здобувачі освіти доктора філософії повинні мати базові знання з теорії держави і права, історії держави і права України та зарубіжних країн, історії політико-правових учень.

5. Технічне й програмне забезпечення /обладнання: комп'ютер/ноутбук.
Програмне забезпечення: Пакет Microsoft Office 365; Internet; Power Point; Word. Засоби електронного забезпечення навчання MS Teams, Moodle.

6 Політика курсу – студенти мають дотримуватись кодексу академічної доброчесності: https://www.krok.edu.ua/download/nakazi/2018-10-18_kodeks-akademichnoi-dobrochesnosti.pdf

У разі проведення занять в он-лайн форматі, здобувач має під'єднатись до навчальної платформи де буде проводитись заняття. Заходити на навчальну платформу (Teams) виключно під своїм реальним прізвищем. Під час занять з використанням онлайн платформи MS Teams камера має бути увімкненою протягом всього заняття, мікрофон включається за потреби під час відповідей/запитань. У разі відсутності можливості включати камеру, студент має повідомити викладача та отримати дозвіл бути присутнім з вимкненою камерою. В разі непід'єнання та відсутності реакції здобувача на звернення викладача до нього особисто, здобувач вважається відсутнім на занятті.

7. Програма навчальної дисципліни

Вступ. Програма навчальної дисципліни сприяє усвідомленню аспірантами ключових проблем сутності держави і права, розподілу влади, методологічних питань порівняльного правознавства (юридичній компаративістиці), проблем праворозуміння і змісту права, сутності та загальній характеристиці правових систем сучасності, проблем правозастосовних процесів тощо.

Розділ 1. Загальна характеристика, поняття, предмет та методологія дисципліни «Актуальні проблеми теорії держави і права», проблемні аспекти походження держави у вченнях та теоріях. Поняття держави і її основні ознаки, проблеми визначення форми держави, її механізму та функцій.

Тема 1. Загальна характеристика, поняття, предмет та методологія дисципліни «Актуальні проблеми теорії держави і права».

1. Поняття і предмет дисципліни «Актуальні проблеми теорії держави і права».
2. Проблеми сутності теорії держави і права.
3. Методи дослідження держави і права.
4. Основні правові проблеми сучасної юриспруденції.

Тема 2. Проблемні аспекти походження держави у вченнях та теоріях. Поняття держави і її основні ознаки.

1. Специфіка організації влади у первісному суспільстві.
2. Теорії походження держави та її сучасні концепції.
3. Визначення поняття держави і її основні ознаки.

Тема 3. Проблеми визначення форми держави, її механізму та функцій.

1. Проблемні аспекти визначення форм держави.
2. Особливості форми правління та державного устрою. Поняття і види державно правового режиму.
3. Проблеми визначення і кваліфікації механізму і функцій держави.

Розділ 2. Порівняльне правознавство, норми права у системі соціальних норм і проблемні аспекти їх реалізації, проблеми правових відносин.

Тема 4. Порівняльне правознавство.

1. Загальнотеоретична характеристика порівняльного правознавства.
2. Предметне поле порівняльного правознавства, його об'єкти та значимість для юридичної теорії і практики.
3. Зміст, значення та функції правових систем сучасності.

Тема 5. Норми права у системі соціальних норм і проблемні аспекти їх реалізації.

1. Класифікації норм права і їх види.
2. Проблемні питання застосування норм права.
3. Особливості тлумачення норм права в процесі їх застосування.

Тема 6. Проблеми правових відносин.

1. Визначення правових відносин, характеристика їх ознак і видів.
2. Склад правових відносин, їх елементи.
3. Підстави виникнення, зміни та припинення правових відносин

8. Схема курсу

Загальна кількість годин	Тема	Вид заняття, розподіл годин	Джерела	Завдання, год.	Термін виконання
2	Тема 1. Загальна характеристика, поняття, предмет та методологія дисципліни «Актуальні проблеми теорії держави і права»	Лекція	Базова та додаткова література, інтернет-ресурси		
2	Семінар за темою лекції № 1	Семінарське заняття	Базова та додаткова література, інтернет-ресурси	6	1 тиждень
2	Тема 2. Проблемні аспекти походження держави у вченнях та теоріях. Поняття держави і її основні ознаки	Лекція	Базова та додаткова література, інтернет-ресурси		
2	Семінар за темою лекції № 2	Семінарське заняття	Базова та додаткова література, інтернет-	6	1 тиждень

			ресурси		
2	Тема 3. Проблеми визначення форми держави, її механізму та функцій	Лекція	Базова та додаткова література, інтернет-ресурси		
2	Семінар за темою лекції № 3	Семінарське заняття	Базова та додаткова література, інтернет-ресурси	6	1 тиждень
2	Тема 4. Порівняльне правознавство	Лекція	Базова та додаткова література, інтернет-ресурси		
2	Семінар за темою лекції № 4	Семінарське заняття	Базова та додаткова література, інтернет-ресурси	6	1 тиждень
2	Тема 5. Норми права у системі соціальних норм і проблемні аспекти їх реалізації	Лекція	Базова та додаткова література, інтернет-ресурси		
4	Семінар за темою лекції № 5	Семінарське заняття	Базова та додаткова література, інтернет-ресурси	6	1 тиждень
4	Тема 6. Проблеми правових відносин	Лекція	Базова та додаткова література, інтернет-ресурси		
4	Семінар за темою лекції № 6	Семінарське заняття	Базова та додаткова література, інтернет-ресурси	6	1 тиждень
	Екзамен		Базова та додаткова література, інтернет-ресурси		

9. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
-------	------------	-----------------

1	Загальна характеристика, поняття, предмет та методологія дисципліни «Актуальні проблеми теорії держави і права».	2
2	Проблемні аспекти походження держави у вченнях та теоріях. Поняття держави і її основні ознаки.	2
3	Проблеми визначення форми держави, її механізму та функцій.	2
4	Порівняльне правознавство.	2
5	Норми права у системі соціальних норм і проблемні аспекти їх реалізації.	4
6	Проблеми правових відносин.	4
	Разом	16

10. Теми практичних занять (не передбачено)

11. Теми лабораторних занять (не передбачено)

12. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Загальна характеристика, поняття, предмет та методологія дисципліни «Актуальні проблеми теорії держави і права».	3
2	Проблемні аспекти походження держави у вченнях та теоріях. Поняття держави і її основні ознаки.	6
3	Проблеми визначення форми держави, її механізму та функцій.	3
4	Порівняльне правознавство.	6
5	Норми права у системі соціальних норм і проблемні аспекти їх реалізації.	6
6	Проблеми правових відносин.	6
	Разом	30

13. Методи навчання

Фундаментальні принципи дисципліни «Актуальні проблеми теорії держави і права» ґрунтуються на узагальнюючих, філософських положеннях, що відбивають найсуттєвіші властивості об'єктивної дійсності й свідомості з урахуванням досвіду, набутого в процесі пізнавальної діяльності людини. До них належать принципи: діалектики, що відображають взаємозумовлений і суперечливий розвиток явищ дійсності; детермінізму – об'єктивної причинної зумовленості явищ; ізоморфізму – відношень об'єктів, що відбивають тотожність їх будови та ін. Змістова інтерпретація цих принципів варіюється відповідно до специфіки досліджуваного матеріалу.

14. Методи контролю

Для визначення успішності навчання використовуються контрольні заходи. Контрольні заходи включають поточний та підсумковий контроль.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних (семінарських) занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретного завдання.

Підсумковий контроль проводиться для оцінки результатів навчання після закінчення вивчення дисципліни (семестровий контроль) або відокремлених за робочим навчальним планом модулів.

Під час вивчення даної дисципліни використовуються такі форми поточного контролю:

- фронтальне та індивідуальне опитування,
- вирішення ситуативних задач,
- розв'язання тестових завдань.

Під час вивчення даної дисципліни використовуються такі форми модульного (проміжного) контролю:

- контрольна робота,
- тестування,
- виконання контрольних завдань.

Під час вивчення даної дисципліни використовується така форма семестрового контролю: екзамен.

15. Розподіл балів, які отримують студенти

Оцінювання результатів навчання студентів здійснюється за шкалою Університету (0-100, з урахуванням необов'язкових завдань – 120 балів) та національною шкалою.

15.1. Схема нарахування балів з дисципліни

Види та зміст обов'язкових завдань	Максимальна оцінка	Примітки
Відповідь на семінарському занятті	5 (за кожне заняття)	
Виконання контрольних робіт	20	
Розв'язання тестових завдань	5 (за розв'язане завдання)	
Разом:	100	

Відповіді на семінарських заняттях, виконання тестових завдань – 60 балів, екзамен – 40 балів. Максимальний бал за виконання необов'язкових завдань – 20.

15.2. Умови нарахування балів

Критерії розроблені для переліку базових спеціальних компетенцій.

90 балів та вище виставляють за глибокі знання навчального матеріалу, що міститься в основних і додаткових рекомендованих літературних джерелах, вміння аналізувати явища, які вивчаються, у їхньому взаємозв'язку і розвитку,

здатність пропонувати оригінальні рішення, критично оцінювати об'єктивну та суб'єктивну інформацію, здійснювати самооцінку, логічно і послідовно відповідати на поставлені питання, вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання нестандартних практичних задач. **100** балів можуть бути виставлені за виконання обов'язкових завдань; **120** балів – за додаткові необов'язкові завдання з тематики дисципліни.

70-89 балів виставляють за міцні знання навчального матеріалу, включаючи розрахунки, аргументовані відповіді на поставлені питання, які можуть містити неточності; за вміння аналізувати отриману інформацію та пропонувати нестандартні рішення, застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних нестандартних задач, вміння аналізувати явища та пропонувати оригінальні рішення; мають місце окремі помилки.

50-69 балів виставляють за посередні знання навчального матеріалу, його розуміння, вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання стандартних практичних задач, не завжди аргументовані відповіді; має місце значна кількість недоліків, у тому числі неточні, або мало аргументовані відповіді з порушенням послідовності викладення, за невпевненість під час пояснень теоретичних положень; відповідь задовольняє мінімальному позитивному рівню.

00-49 балів виставляють за відтворення обмеженої частини навчального матеріалу; при цьому – невміння його пояснити та вирішувати стандартні практичні задачі навіть за допомогою викладача; мають місце безсистемні фрагментарні знання навчального матеріалу, або їх відсутність; потребує повторного вивчення матеріалу. При іншому наборі компетенцій і результатів навчальної дисципліни зміст критеріїв може бути іншим.

15.3. Критерії підсумкового оцінювання

Проміжок за накопичувальною шкалою Університету	Оцінка чотирибальною національною шкалою
90 та вище	відмінно
70–89	добре
50–69	задовільно
1–49	незадовільно

16. Методичне забезпечення

До уваги аспірантів: усі навчально-методичні матеріали (плани лекцій, презентації, завдання/задачі/ситуаційні вправи тощо) подані в Moodle <https://dist.krok.edu.ua/course/view.php?id=3139>

17. Рекомендована література

Базова

1. Француз А.Й., Аронов Я. Загальна характеристика законодавства та норми, які мають вплив на формування професійної культури юриста. *Правничий вісник Університету «КРОК»*. 2016. Вип. 22. С. 18-22. URL: <https://dspace.krok.edu.ua/handle/krok/4131>
2. Скоморовський В.Б., Гдичинський В.Б. Предметно-дисциплінарний характер емпірично-теоретичного компоненту правових парадигм у правотворчості. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2018. № 6. Том 1. С. 41-44. URL: <https://dspace.krok.edu.ua/handle/krok/5577>
3. Скоморовський В.Б., Якименко С.О. Проблеми законотворчого процесу в Україні, удосконалення та підвищення правової культури учасників законотворчого процесу в Україні. *Правничий вісник Університету «КРОК»*. 2020. Вип. 39. С. 13-22. URL: <https://dspace.krok.edu.ua/handle/krok/4973>
4. Скоморовський В.Б., Лисенко О. В. Механізм реалізації прав і свобод людини та громадянина в Україні: досвід зарубіжних країн. *Правничий вісник Університету «КРОК»*. 2018. Вип. 33. С. 17-21. URL: <https://dspace.krok.edu.ua/handle/krok/2940>

Допоміжна

1. Костицький В. Вибрані проблеми теорії права: підручник. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2022. 522с.
2. Сучасні інститути держави та права: актуальні питання теорії та практики: монографія / [Ю.Л. Бошицький та ін.]; за заг. ред. Ю.Л. Бошицького; Київ. ун-т права НАН України. Львів: Сполом, 2015. 439 с.
3. Теорія держави та права: навч. посіб. / [Є. В. Білозьоров, В. П. Власенко, О. Б. Горова, А. М. Завальний, Н. В. Заяць та ін.]; за заг. ред. С. Д. Гусарєва, О. Д. Тихомирова. К.: НАВС, Освіта України, 2017. 320 с.

Інформаційні ресурси

1. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. – <http://www.nbuv.gov.ua>
2. Юридичні інформаційні ресурси Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського – http://irbis-nbuv.gov.ua/info_law.html
3. Правовий портал «Ліга: закон» – <http://www.ligazakon.ua>

ПОСИЛАННЯ НА Dspace

<https://dspace.krok.edu.ua/handle/krok/3514>

КОМУНІКАЦІЇ

Базовою платформою для комунікації викладача зі студентами є **Moodle**. Важливі повідомлення загального характеру – зокрема, оголошення про терміни подання контрольних робіт та ін. – регулярно розміщуються викладачем на форумі курсу.
Електронне забезпечення навчання (**Moodle**):

» Якщо забули пароль/логін, направте листа з темою «Забув пароль/логін» за адресою: dist.center@krok.edu.ua

» Презентації лекцій, плани семінарських занять, методичні рекомендації до виконання індивідуальних дослідницьких завдань та групових творчих проектів розміщені на платформі Moodle: <https://dist.krok.edu.ua/course/view.php?id=3139>.

» Інші засоби зв'язку: Moodle (форум курсу, приватні повідомлення)

Для оперативного отримання повідомлень про оцінки та нову інформацію, розміщену на сторінці курсу у Moodle, будь ласка, переконайтеся, що адреса електронної пошти, зазначена у вашому профайлі на Moodle, є актуальною, та регулярно перевіряйте папку «Спам». Якщо за технічних причин доступ до Moodle є неможливим, або ваше питання потребує термінового розгляду, направте електронного листа з позначкою «Важливо» на адресу dist.center@krok.edu.ua. У листі обов'язково вкажіть ваше прізвище та ім'я, курс та шифр академічної групи.

Для проведення он-лайн лекцій, семінарських, практичних занять використовується платформа **MS Teams**. Увійдіть за допомогою свого імені користувача і пароля Office 365.

З розкладом занять можливо ознайомитись: <https://www.krok.edu.ua/ua/pro-krok/pidrozdili/strukturni/studentskij-ofis/rozklad>

У разі виникнення проблем з відображенням розкладу, прохання використовувати альтернативні інформаційні ресурси:

» мобільний додаток [Telegram Bot «КРОК – віртуальний помічник»](#) або contact@krok_timetable_bot

» інформаційний портал: [кабінет студента](#) / [кабінет викладача](#)

Графіки консультацій викладачів Університету «КРОК» знаходяться

» [у персональному кабінеті](#) студента.

Для цього Вам потрібно обов'язково авторизуватись в системі Office 365.

У разі виникнення запитань щодо входу у Ваш кабінет, пишть на адресу support@krok.edu.ua

Для персональних запитів використовується сервіс приватних повідомлень (корпоративна пошта університету «Крок» викладача курсу). Відповіді на запити студентів подаються викладачем впродовж трьох робочих днів.

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено професором кафедри теорії та історії держави і права, д.ю.н., проф. Скоморовським В.Б.

Ухвалено кафедрою теорії та історії держави і права (протокол № 1 від 29.08.2024 р.